HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

בשביל של כרמים. דע"י כרמים ד) נדלה חוץ לממשים (ה) ומיהו בתר רובא דעלמא ליכא למיזל דכל המדלה וחזי לקיניה כשמחזיר לאשו מדלה אי לא לא מדלה והאי אי מעלמא אתא לא מצי חזי לקיניה דכרמים מפסיקין לפניו: **אף אנן נמי תנינא.** כר' חנינא [לעיל כג.:] דרוב וקרוב הלך אחר הרוב: **נמצא בפרוזדור.** נמצא דם כזמתי כזמתי רחם מבחוץ הקרוי בית המיצון: **ספיקו טמא.** ספק זה (ו) טומאה ודאית מדקתני אם אחזקתו מן המקור ומה ספיקא יש כאן. ריש"א דמתניתין במסכת נדה [יז:] משל משנה בשה המחר והפרוזדור והעלייה דם המחר טמא והוא המקור ומפרש בגמרא [שם] המחר מבפנים בעובי גופה נלד אחוריה והפרוזדור מבחוץ נלד פניה והעלייה בנויה על גבי שניהם ודם העלייה טהור ולול פתוח מעלייה לפרוזדור. וקתני נמצא בפרוזדור חזקתו מן המקור זב ויצא אל המוץ הוא ויורד דמיס מצויים בו ולא אמר מן העלייה נטף דרך הלול ואע"ג דעלייה קרוב לפרוזדור שעל גבו: **רוב ומצוי.** (ז) דמיו רביס יותר משל עליה ועוד שהן תדירין לזוב משם ודמי העלייה אין תדירין לצאת בהא ליכא מאן דפליג על רבי חנינא: **חייבין עליו על ביאת מקדש.** דלא מספקינן לה כמביא חולין לעזרה דולאי דם נדה הוא: **ושורפין עליו תרומה.** ולא אמרי' ספק הוא ותולין לא אוכלין ולא שורפין: **שמע מינה.** מדאחזיק ליה בדם נדה ודאי תנא: **איתא לדר' זירא.** דאמר גבי תשע חנויות בשילהי פ"ק דכתובות [טו.] וכנמצא הלך אחר הרוב ומותר דאע"פ שדלתות מדינה נעולות דליתא אלא חד רובא להכשירה רוב העיר שתשע חנויות שבה מוכרות בשר שחוטה והאחת מוכרת נבילה דליכא מילתא דבעינן ביה (ח) תרתי רובי דאמרי' התם כגון דלתות מדינות פתוחות ורוב עכבים סביבות המדינה ישראל דליכא למיזל בתר תרי רובי הכשירה רוב העיר ורוב הבאין מחולה לה: **דהא אשה כדלתות המדינה נעולות(ט).** כלומר דליכא למימר דה תרתי רובי אלא חד רובא שרוב דמיס מן המקור וקא אזלי בה בתר רובא להכיא קרבן לעזרה ולשרוף תרומה דמידי דאסור לעשותו מספק הוא: **והא רבא הוא דאמר.** לעיל רוב ומצוי ליכא למאן דאמר ולא תפייעין לר' חנינא מהא והכא מסייע ליה מינה דקאמר ש"מ תנא: **תניא.** (י) **מהכיא דקרא.** שם מחוז הוא על נהר פרת כדאמר בקדושין (דף עב.) לענין יוחסין ובגיטין [ע"ש] ואין ישראל מצויין שם והוא למעלה מפרת ויכולה תניא לבוא משם אלגלו: **רב ניח ליה דרבי חנינא.** ואזיל בתר קורבא. ושמואל אזל בתר רובא דאית ליה לרבי חנינא: **עקולי ופשורי הוו טבעי ליה.** הרבה מקומות יש משם ועד כאן שהמים מתעקלין כגלגל במקום אחד מחמת כיפי סלעים ארוכים הבאים אל תוך הנהר והמים מכסין עליהם והספינות מתגלגלות שם וטובעות: **ופשורי.** הפשרות שלגים הנקוים אצל הנהר וקוו וקיימי ואם תבא החניה שם תעמוד שאין הנהר מוליכה: **חריפותא דנהרא נקט ואתאי.** שמא מתחלה נפלה באמצעית הנהר במקום חזקן ומרוצת המים הביאתה ולא הניחתה לנטות ימין ושמאל: **כפרדיסא דערלה.** בכרם של ערלה: **שרי רגיעה.** ולא חש שמא מכרם זה נגב היין זה: (כ) **אי גניב מיניה אלגוני בגויה לא מצנעי.** אין דרך גנבים להצניע היין במקום שגנבוהו משם משום דמתיירא שמא ימצאהו בורך הענבים: **זיקי.** נודות: **בי קופאי.** טמונים בין גפנים שבכרם והיא של ישראל: **ליתא לא סבר לה לדרבי חנינא.** לילך אחר הרוב אלא אחר הקרוב וכאן ישראל מצויים יותר מנכרים ולא אזלינן בתר רובא דעלמא: דשפוכאי

דכל דמידדי אי הדר חזי לקיניה מידדי. לא היה צריך למאי דקאמר אי הדר חזי לקיניה מידדי כיון דשובכין דעלמא יותר מחמשים מן הכרמים (ט) [לא] ליכא למיחש לרובא דעלמא דכל המדלה אינו מדלה יותר מחמשים אבל הכא שני שובכין שהכרמים בתוך חמשים אמה שלהם אתי שפיר דקרוב לזה שלו אפילו נמצא חוץ לחמשים אמה דלא נפק מתורת מדלה דע"י כרמים מידדי יותר מחמשים אלא איירי דאפילו אם יהו שובכין דעלמא בין הכרמים ועוד מדנקט שביל משמע שאנו ב' השובכין בתוך השביל[א] והיפול כמו כן נמצא בתוך השביל דליכא למיחש שהן משובכין דעלמא אפי' אינם רחוקים כלל כיון דלא מצי חזי לקיניה אבל מאלו השובכין הוא דאין דבר מפסיק בינו לבין השובכ: **אמר אביי אף אנן נמי תנינא דם הנמצא בפרוזדור טמא בו'.** בנמצא בגג פרוזדור מן הלול ולפנים איירי כדמוכח בפרק כל היד (נדה דף יז: ותס"ד מן) וסוגיא דהתם מפרש במקומה: **ואף על גב דאיכא עלייה דמקרבא.** וקרוב דמוכח הוא דקרוב לעלייה הוא[ב] ומן המחר אינו יכול לבא אל אל"כ שהתה ביותר כמו (ט) שפיר"ש במסכת נדה (שם): **דתני רבי חייא.** מי גרסינן תני אתי שפיר אבל מי גרסינן דתני תימה היכי מייתי מהכא דרוב ומצוי הוא דלמא לאו משום דרוב ומצוי קאמר רבי חייא דשורפין עליו את התרומה אלא משום דרוב וקרוב הלך אחר הרוב כרבי חנינא (מ) ו"ל דאפילו גרסי' דתני לא מדברי רבא הוא אלא גמרא הוא דמייתי לה דשפיר הוה מוכח אבל ממתני' דנדה דרוב וקרוב הלך אחר הרוב דלף על גבן דקתני שפיקו טמא על כרחך לאו ספיקא הוא מדתני רבי חייא דמייתי עליו על ביאת מקדש ושורפין עליו תרומה. (הג"ה) ומהכי"ס אומר דרבא מייתי לה דרוב ומצוי הוא דאי אינו מצוי א"כ מאי קמ"ל רבי חנינא כיון דשמעינן לה מדתני רבי חייא אבל ממתני' דנדה לא היה יכול להוכיח דאפילו אם אינו רוב ומצוי הולכך רבי חנינא לאשמועינן דלא נימא שפיקו טמא הוה ספק ממש ולמאי דהדר ביה רבא וקאמר דלא הוי רוב ומצוי אינטריך רבי חנינא לאשמועינן דאי מדתני רבי חייא ס"ל דרוב ומצוי הוא קמ"ל ר' חנינא דלאו רוב ומצוי הוא (ע"כ הג"ה): **ושמע** מינה **איתא לדר' זירא.** נראה לריצב"ח דאע"ג דטעמא דבעינן תרי רובי הוי משום דגזרינן רוב סיעה אטו רוב העיר מ"מ אינטריך ליה למימר גבי חנות דלא בעינן תרי רובי דאע"ג דליכא למימר הכי מ"מ איכא למיגזר שמא יקח מן הקבוע אי לאו דאיכא רובא דעלמא ובגי אשה נמי אי גזרינן בעלמא הוה לן להאמיר שלא לשרוף מן הלול ולפנים אטו מן הלול ולחוץ (ט) ונראה לו דהלכה כרבי חנינא: (ו) הג"ה וש"מ רובא דאוריתא. תשיב ליה רובא דליתיה קמן דברובא דאיתיה קמן לא צריך למידק ש"מ דקרא כתיב אחרי רביס להטות דלפרוך פרק קמא דחולין (דף יא. ותס) גבי הא דבעי מנ"ל הא דאמרינן זל בתר רובא ופריך מנ"ל דכתיב אחרי רביס להטות: **אימור** (פ) **מהאי דקרא אתאי.** ולאו דוקא נמצאת כנגד עיר שרובה ישראל אסר שמואל אלא אפי' עיר שכולה ישראל איכא למיחש להכי: **לימא** משום דסבר לה **בר' חנינא.** וליכא למימר דשריא משום דספק ערלה בחוצה לארץ מותרת דהא אי לית ליה כרבי חנינא אלא רוב וקרוב אזלינן בתר קרוב א"כ הוא ודאי ערלה: **ואצנועי** בגויה. ואם תאמר מכ"מ יהא אסור לרובא דעלמא נכרים נינהו והוי יין נסך וי"ל דרוב גנבי ישראל דאמר בפרק בתרא דע"ז (דף ע.): **בי** קופאי. פי' בערוך[ד] מקום כדאמרי' (סוטה דף מו:) רב מרדכי אלויה לרב שימי בר אשי לבי קופאי ובכהאי גוונא היה דהוה קורבא דמוכח: **לימא** רבא לית ליה דר' חנינא. פי' והא רבא אית ליה לעיל דר' חנינא[ג]: מרמיזין

בשביל של כרמים דאם איתא דמעלמא אתי כיון דמידדי לא מצי אתי דכל דמידדי והדר חזי ליה לקיניה מידדי ואי לא לא מידדי אמר אביי אף אנן נמי תנינא (ח)[א]דם שנמצא בפרוזדור ספיקו טמא שחזקתו מן המקור ואע"ג דאיכא עלייה דמקרבא א"ל רבא רוב ומצוי קא אמרת רוב ומצוי ליכא למאן דאמר דתני ר' חייא (ט)[ב]דם הנמצא בפרוזדור חייבין עליו על ביאת מקדש ושורפין עליו את התרומה (ח) ואמר רבא ש"מ מדרבי חייא תלת שמע מינה רוב וקרוב הלך אחר הרוב ושמע מינה רובא דאורייתא וש"מ איתא לדר' זירא (י)דאמר רבי זירא אע"פ שדלתות מדינה נעולות דהא אשה דכי דלתות מדינה נעולות דמיא ואפי' הכי קא אזלינן בתר רובא והא רבא הוא דקאמר רוב ומצוי ליכא למ"ד הדר ביה רבא מההיא איתמר חבית שצפה בנהר אמר רב (כ)נמצאת כנגד עיר שרובה ישראל מותר כנגד עיר שרובה נכרים אסירא ושמואל אמר אפי' נמצאת כנגד עיר שרובה ישראל אסירא אימור (כ) מהאי דקרא אתאי לימא בדרבי חנינא קא מיפלגי דמר אית ליה דרבי חנינא ומר לית ליה דרבי חנינא לא דכולי עלמא אית להו דר' חנינא והכא בהא קמיפלגי דמ"ס אם איתא (ג) דמהאי דקרא אתאי (ד)עקולי ופשורי הוה מטבעי לה ומר סבר חריפא דנהרא נקט ואתאי (ה)ההוא חצבא דחמרא דאישתכח בפרדיסא דערלה שריא רבינא לימא משום דסבר לה (ז) דרבי חנינא (ו)שאני התם דאי מיגניב מינה אצנועי בגויה לא מצנעי והני מילי חמרא אבל עינבי מצנעי (ז)הנהו זיקי דחמרא דאשתכחן בי קופאי שרנהו רבא לימא לא סבר לה לדרבי חנינא (ח)שאני התם דרובא דשפוכאי

עין משפט נר מצוה

עא א ב מיי' פ"ה מהל' איסורי ביאה הל' ה סמג לאוין קיז ועשין רמנ:
עב ג ד מיי' פי"ב מהל' מחלוקת שלרות הל' כח סמג לאוין קמח טוש"ע יו"ד סי' קכט סעיף יז:
עג ה ו מיי' שם פ"י הל' יג סמג לאוין קמד טוש"ע יו"ד סי' רלד סעיף יא וסי' קכט סעיף יח:
עד ז ח מיי' שם פ"ב הל' כט סמג לאוין קמח טוש"ע יו"ד סי' קכט סעיף יט:

רבינו גרשום (המשך)

הוא דדם מקור רוב ומצוי ודאי מן המקור בא וטמא: ש"מ מדקתני ושורפין עליו את התרומה מכלל דרובא דאורייתא דרוב דמים מן המקור וש"מ מדקאזיל בתר רוב אע"ג דאתרע רוב במקצת דהא יש דם עלייה דטהור הוא דמקרבא ואפ"ה אזיל בתר רוב ש"מ דאיתא לדר' זירא דאמר בפ"ק דכתובות בהנהו דאמר ר' יוסי מעשה בתינוקת שירדה מן המעיין ונאנסה ואמר ר"ע אם רוב הציר משיאין לכהונה ורוב סיעה של כשרין עובדין לשם הרי זו תינשא לכהונה. ור' זירא אמר אע"ג שדלתות מדינה נעולות דאיתרע לה רובא דליכא אלא חד רובא דלא קא עובדת סיעה של כשרין לשם אפ"ה משיאין לכהונה הואיל דרוב הציר משיאין לכהונה דהא אשה כיון דלית בה אלא חד רוב דרוב דמים מן המקור הן כדלתות מדינה נעולות דמיין ואפ"ה אזלינן בתר רובא: והא רבא הוא דאמר ברוב ומצוי. כגון דם דמקור ליכא מאן דפליג ודאי אזלינן בתר רוב מכלל דס"ל דבעלמא היכא דליכא אלא רוב וקרוב לא אזלינן בתר רוב והיכי אמר הכא ש"מ מדר' חייא דאזלינן בתר רוב דמשמע בכל דוכתא אזלי בתר רוב. הדר ביה רבא מההיא דלעיל דלא בעינן רוב ומצוי אלא דאזלינן בתר כל רוב: חבית של יין שצפה בנהר. ואין ידוע אם יין נכרים הוא אם יין ישראל: אימור מההיא דקירא באה כלומר מאותו עבר הקרייה של מעלה ממנה באה דרובא עיירות דנכרים נינהו. דשמואל אית ליה דר' חנינא ורב לית ליה דר' חנינא: עקולי. כעין שרגילין המים לעקול ולעקוק סביב ובאותן מים שהתהום תחתיהן והולכין ומעגלין עד שמטביעין מה שצף על גבן. וכן הני פשורי לאותו מקום שהמים דפין ועומדין שאם היתה חבית זו צפה לשם הואיל שהמים רפין ואינן חריפין היתה נטבעת שם ומש"ה ליכא למיחש דמהההיא דקירא אתאי: ושמואל אמר ודאי אסור דאיכא למיחש דמהההיא דקירא אתאי והאי דלא טבעי עקולי ופשורי דחריפות' דנהרא שכבר לקחה החבית המרוץ קודם שהגיעה לעקולי ופשורי ונקט ואתאי בשבולת המים והלכך אסירא. לימא. דמש"ה שריא דקסבר כר' חנינא דאמר רוב וקרוב הולכין אחר הרוב והכא האי פרדס דערלה מיעוט הוא לגבי שאר פרדסים דלא הוי ערלה וקרוב דבגויה אשתכח: שאני התם. דמש"ה שריא דליכא למימר דמינה הוא ההיא חצבא דאי מיגנב מיניה לעולם בגויה לא הוי מצנעי אינשי ואע"פ שהוא איכא למימר דמשאר פרדסים דהיתהא הוי ולא משום דס"ל כר' חנינא: והני מילי. דשרי: חמרא. משום דלא מצנעי אינשי חמרא בפרדיסא דגנובי מינה: אבל ענבי מצנעי. ואסורין: זיקי. נודות יין: בי קופאי. בין הגפנים: שרינהו רבא. משום דהנהו גפנים דישראל נינהו: לימא. מש"ה שרינהו דלית ליה לר' חנינא דאע"ג דרוב שאר גפנים דנכרים נינהו אזיל בתר קרוב הואיל דמשתכחן ביני גופני דישראל דהוה קרוב להנהו זיקי וקסבר רוב וקרוב הלך אחר קרוב: שאני התם. לעולם רבא סבר לה כר' חנינא דודאי אזלינן בתר רוב והתם נמי איכא רוב ישראל ומש"ה שרינהו דרובא דשפוכאי כלומר רובן של אותה העיר שדורכין ושופכין יין ישראל נינהו ועל ידן הולך הכל ואישתכח נמי בי גופני ישראל ודאי אצנעינהו ומותרין:

מסורת הש"ס

(א) נדה יז:, ב) [שם], ג) כמובות טו., ד) ל"ל מדלה. יעב"ץ, ה) כ"ש"ל, ו) נ"מ פ"ג, ז) [ערך קף ט"ז ע"ז שכתב כרים גמ' דפ' אין עומדין (דף לח).רב מרדכי וכו'],

הגהות הב"ח

(א) גמ' אמר רבא ש"מ כל"ל ותוס' ו' נמתק: (ב) שם לימוד מאיהיי דקירא אתאי: (ג) שם פס פ"ת דמאיהיי דקירא אתאי: (ד) שם דסבר לה להא דר' חנינא: (ה) רש"י ד"ה כפגיל וכו' מוץ למתיס אמה ומיהו וכו' ואי לא לא וכו' בפניו הס"ד: (ו) ד"ה ספיקו טמא ספק זב טמא טומאה: (ז) ד"ה רוב ומצוי מקור דמיו: (ח) ד"ה פ"ת וכו' דבעינן בית תרי רובי כדאמר התם כגון שהיו ללמות מדינה פתוחות: (ט) ד"ה דהא וכו' נעולות דמיא כלומר: (י) ד"ה מאיהיי דקירא שם מחוז: (כ) ד"ה דאי מגניב מיניה וכו' ימצאוהו דורכי הענבים: (ל) תוס' ד"ה הענבים: (מ) ד"ה דתני כו' כר' חנינא (וכ"ל דאפי' גרסי' דתני) תפ"מ וכ"ג ס"פ ור"ל דהא דתני ר' חייא: (נ) ד"ה ושמע מינה וכו' מן הלול ולמון הגה"ס וכ"ל דהלכה כר' חנינא. ע"כ הגה"ס: (ס) ד"ה דקירא אתאי:

מוסף רש"י

ספיקו טמא. מספק טמא טומאה ודאית (נדה יז:). שחזקתו מן המקור. במקור מחזקינן ליה ולא אמרינן מעלייה אתא ומיס דעלייה טהורין, דמפריחזור לא אתי דם, אלא דמי חדר ודמי עלייה פעמים שהן נמצאין לפרוזדור (שם).

מוסף תוספות

א. האחד בראש השביל לצד מזרח והשני בראש השביל בצד מערב. רשב"ם. ב. [ו]מעלייה בא בשינוי מועט יותר ממן החדר. תוס' נדה יז: ג. כדאמר לעיל ש"מ מדר"ח אזלי' בתר רובא ואקשי' והא רבא הוא דאמר רוב ומצוי ליכא מ"ד ואמרי' הדר ביה רבא מההוא. רשב"ם.

רבינו גרשום

הכא במאי עסקינן דיחלוקו כגון דהוו הנהו שובכין במאה אמה ואותן ק' אמה הן שביל שבין ב' כרמים ונמצא באמצע הדרך שבין הללו שובכין דהשתא ליכא למיחש לרובא דעלמא וכיון דמדדה הוא ודאי מהנך שובכין נפל דאי מעלמא לא מצי אתי דקי"ל כל המדדה והדר חזי לקיניה מדדה ואי לא לא מדדי והאי הואיל דהוי שביל של כרמים מפסיק ומחיצות של שביל מפסקי לא הוי חזי לקיניה ולא מצי אתי מעלמא משום הכי יחלוקו דמהנהו שובכין נפלי: אמר אביי אף אנן נמי תנינא. דרוב וקרוב אזלי בתר רוב דתנן דם הנמצא בפרוזדור ספיקו טמא שחזקתו מן המקור בא שממנו רוב הדמים באין והמקור הוא פנימי מכולן והחדר סמוך למקור והפרוזדור הוא החיצוני ועליה בנויה על גבי שניהם על גבי החדר והפרוזדור ולול פתוח בין עליה ופרוזדור נמצא הדם מן הלול ולפנים ספיקו טמא מן הלול ולחוץ ספיקו טהור ודם הבא מן החדר טמא דמן המקור בא ומן העליה טהור מן הפרוזדור ספיקו טמא שחזקתו מן המקור בא ואע"ג דאיכא עלייה דדמה טהורה דמקרבא לגבי פרוזדור ממקור אזלינן בתר רוב דמים מן המקור באין: אמר רבא. מהא לא תסייע דרוב ומצוי שאני דדם המקור רוב הוא לכולהו ומצוי בו דם תדיר דתני ר' חייא דם הנמצא בפרוזדור חייבין עליו חטאת על ביאת מקדש אם נכנסה במקדש ואם נגעה בתרומה שורפין עליו את התרומה דלא אמרי' הכא כבשאר ספק טומאו' אם נגעו בתרומ' דתולין לא אוכלין ולא שורפין אבל הכא ודאי שורפין דספיקו ודאי טמא